

ONZE VOORVADEREN SPEELDEN KOLF.

Kolfspelers belemmeren het verkeer.

EEN WEDSTRIJD DWARS DOOR HET DORP.

Slaat men in de „Encyclopaedia Britannica” 't woord golf op, dan vindt men daarbij vermeld, dat golf bijna zonder twijfel zijn oorsprong vond in het Hollandsche kolven. Dit werk zegt echter, dat, hoewel er vele prenten en schilderijen over bestaan, de Hollanders het spel niet beschreven en dus niet bekend is, hoe gespeeld werd.

Kort geleden lazen we echter in „de Telegraaf” bijgaand artikel, waaruit wel degelijk blijkt, hoe door onze voorvaders gekolfd werd. We vonden dit artikel voor golfers zoo interessant, dat we aan de Redactie van „de Telegraaf” toestemming vroegen het over te mogen nemen, welk verzoek met groote welwillendheid werd ingewilligd.

We laten het aan onze lezers over de vele punten van overeenkomst tusschen golf en kolf op te merken, doch wilden nog gaarne op de volgende punten wijzen:

Ten eerste schijnt men reeds in die dagen een „tee” of tuitje gebruikt te hebben en ten tweede lijkt ons de overeenkomst tusschen „klikken” en „cleek” zeer opvallend.

Het bovengenoemde artikel luidde als volgt:

Onder de spelen, welke door onze voorouders op veel grootere schaal beoefend werden dan door hun nako-

meligen van de 20ste eeuw, nam het kolven een voorname plaats in. Kolven was een specifiek Nederlandsch spel, waarvan Duitschers, Franschen of Engelschen, als zij eertijds ons land bezochten, heel vreemd opkeken.

Wanneer wij thans over kolven hooren spreken, denken wij onwillekeurig tegelijkertijd aan de kolfbaan, maar toch dient niet vergeten te worden, dat er een tijd was, waarin men wel druk aan kolven deed, doch géén kolfbanen kende. De laatste waren vóór de 18e eeuw niet bekend. In de middeleeuwen werd er zelfs in de kerken en op de kerkhoven gekolfd.

De Arnhemmers vermaakten zich in de 15de eeuw met kolven buiten de Sint-Janspoort „op den wech nae Sunte Emanskapel”. Trouwens in verschillende streken van ons land werd langs de wegen gekolfd, wanneer zij ten minste slechts effen genoeg waren. Dan namen mannen zoowel als jongens met graagte aan het spel deel. Er werden een paar stokken in den grond gestoken, welke als paaltjes moesten dienst doen. Met de hand werd een hoopje zand of aarde gevormd, dat den naam droeg van „tuitje”, waarop dan de bal geplaatst werd, waarna deze met een flinken slag moest worden weggeslagen. (Uit die dagen dateert ook het — later weer in onbruik geraakte — spreekwoord: „Den bal op het tuitje zetten”).

Verkeer belemmerd.

Evenwel werd, zooals men wel kan begrijpen, door het kolfballen langs den openbaren weg, het verkeer niet weinig belemmerd. En al kende men toenmaals nog niet onze moderne vervoermiddelen en al waren geen verkeersagenten noodig om een chaotische verkeerswanorde te voorkomen, toch werd door het kolven langs den openbaren weg overlast van dien aard ondervonden, dat het in de 17de eeuw van overheidswege verboden werd.

Maar daar liefhebbers het kolven niet graag willen missen, worden er kolfbanen aangelegd „met een vasten en waterpassen vloer” — aldus vertelt Ter Gouw ons — „en fraaie gedraaide kolfpalen daarin”. Tegelijkertijd werden ook de kolfballen zwaarder gemaakt; ze werden „volkomen bolrond van sajiet samengerold” (aan de „rondheid” schijnt te voren, toen ze vaak gedoemd waren, over de straatkeien te huppelen, nog al eens iets ontbroken te hebben) en met wit leder overtrokken, terwijl de kolven van koperen „klikken” werden voorzien.

Doch hoezeer de spel-attributen ook verbeterd werden, men bleef toch altijd

De auto-parkeerplaats van de Hilversumsche Golfclub is gelegen temidden van een schitterend bosch.

nog „in de open lucht“ kolven. Een overdekte kolfbaan achtten onze voorouders uit de 17de eeuw klaarblijkelijk een overbodige luxe.

Maar een volgende eeuw bracht weer verandering en verbetering. In de 18de eeuw werden n.l. overdekte kolfbanen gebouwd, „om tegen zon en regen, wind en afvallende bladeren beschut te zijn en ten allen tijde ongestoord te kunnen kolven“. Deze banen waren langwerpige houten „loodsen“ met pannen gedekt, 80 voet lang en 20 breed, waarin een vloer lag, welke uit een mengsel van leem en kalk bestond, dat goed afgestampt was.

Maar lang vóór men de kolfbanen kende, verlustigde het publiek zich er in, om — voor zoover het dan door de bovenbedoelde keuren niet belet werd — op straat naar het kolven te kijken. Zoo konden ook de inwoners van het landelijk gelegen plaatsje Loenen aan de Vecht telken jare, als de 2e Kerstdag gekomen was ten volle van het kolfspel genieten, want naar oud gebruik werd dan „langs den heirweg tot 't slot Cronenborch gekolfd“.

Phoenix.

Op het in 1122 gestichte slot werd in het jaar 1296 Floris V gevangen gehouden vóór hij naar het Muider-sloot vervoerd werd. Na den moord op den graaf werd het slot Cronenborch (dat later vernoemd werd in Croonenburg) door de verontwaardigde en wraaklustige Vechtoverbewoners met den grond gelijk gemaakt.

Later werd het weder opgebouwd, doch in 1375 door den Utrechtschen bisschop Arend van Horn, opnieuw verwoest. Maar weer werd het slot, waaraan toen reeds zooveel historische herinneringen verbonden waren, herbouwd, om den 2en Augustus 1672 in handen van de Fransen te vallen, die het fraaie bouwwerk door een buskruit-ontploffing „ten val brachten“ zooals een historicus vermeldt. Maar als een phoenix verrees wederom het slot uit zijn asch en werd, in „nieuwen stijl“, tot een prachtig buitenverblijf ingericht.

Verscheidene patriciërfamilies hebben het slot sindsdien bewoond en ten allen tijde werd het oude Kerstgebruik, waarvan wij hierboven reppen, gehandhaafd.

De kolfpartij werd altijd op dezelfde wijze gespeeld, d.w.z. er waren altijd twee partijen, elk doorgaans vier man sterk, voorzien van houten kolven en houten ballen. Men begon bij het Raadhuis en sloeg de ballen langs de Dorpsstraat en den verderen weg voort tot aan het slot Croonenburg. Wie daar het eerst de keukendeur raakte, had de eerste partij gewonnen.

Op het slot werden de spelers dan onthaald op bier en de vele dorpelingen, die de kolvers vergezelden, mochten grabbelen naar de appels, die dan door den heer Van Croonenburg onder het volk werden gestrooid.

Hierna ging het de Dorpsstraat door naar den ouden korenmolen, alwaar de deur van het huis moest worden geraakt. De eerste kolver, die hierin slaagde, had de tweede partij gewonnen. Vervolgens werd langs den Molendijk en den Langen Akker tot aan het Huis van Velde gekolfd. Was de weersgesteldheid minder gunstig — waarop met Kerstmis de kans niet gering was — dan werd de straatweg gevolgd om het Huis van Velde te

bereiken. Daar moest dan, om de derde partij te winnen, weer de huisdeur of ook wel de keukendeur geraakt worden en de kolvers werden ook daar gastvrij ontvangen en op bier getraceerd terwijl van den hooiberg uit appels en peren naar de menigte geworpen werden, welke buiten al op dit spelletje stond te wachten.

Indien het weder bijzonder gunstig was, dan gingen de kolvers verder tot aan het Rechthuis van Vreeland, waar de vierde partij gewonnen moest worden door de deur van het historische gebouw te raken. Was de weersgesteldheid den kolvers minder goed gezind, dan ging de tocht van het Huis van Velde naar het nabijgelegen Raadhuis, waar op dezelfde wijze als bovenomschreven, de 4e partij gewonnen kon worden.

Er werd steeds om wijn gespeeld, welke des avonds door de kolvers in een der plaatselijke herbergen genuttigd werd.

Wel nauwelijks behoeft gezegd te worden, dat bij het kolven langs den openbaren weg — en vooral in de bebouwde kom — nog al eens schade werd aangericht, doordat de bal door de vensterruiten van woon- en winkelhuizen terecht kwam. Maar niemand maakte daarop aanmerking! Dat behoorde nu eenmaal bij het Kerstkolven en daarbij... wist ieder dat, welke schade ook werd aangericht, de heer Van Croonenburg alles vergoedde. (Zelfs werd nimmer verzuimd de door het kolven veroorzaakte „breuken“ reeds 's anderdaags te doen herstellen).

De kolfpartijen te Loenen aan de Vecht op 2en Kerstdag gehouden, hebben geduurd tot het jaar 1830. Weinige jaren later werd ook het mooie buitengoed Croonenburg wederom — en helaas, nu voor goed — gesloopt en dat wel om een zeer eigenaardige reden.

Destijds werd n.l. het slot bewoond door den heer Dubois, die, als hoogste verlangen, den wensch koesterde benoemd te worden tot burgemeester van het oude Lona (Loenen). Maar klaarblijkelijk waren de dorpelingen op den toenmaligen hr. Van Croonenburg als burger-vader minder gesteld en trots alle moeite, welke de heer Dubois zich getroostte, werd hij niet tot burgemeester van Loenen benoemd. Hierover ontstak hij zóó in toorn, dat hij niet meer in de omgeving wilde blijven wonen en tegelijkertijd last gaf het prachtige slot te doen sloopen.

ONZE MAANDPRIJS.

Deze week ontvingen wij geen scores voor onze maand-competitie. De stand is:

I. M. Laurillard (Haagsche G.C.)	—9.
G. L. Croockewit (Rosend. G.C.)	—7.
L. E. Bouman (Twentsche G.C.)	—6.
F. Scholten (Twentsche G.C.)	—5.
Mevr. A. A. J. Croockewit-Canters (Rosend. G.C.)	—4.

WAAROM

staat UW advertentie niet op deze plaats?

EEN ADVERTENTIE

in dit blad, maakt Uw zaak aan duizenden bekend!

Vraagt inlichtingen! • Administratie „De Corinthian“

Johs. de Kuyper & Zoon - Schiedam

ANNO 1695

Likeuren - Voorburg - Jenever